

Rannsóknasetur Háskóla
Íslands á Vestfjörðum

Fornleifaskráning strandminja frá Hellnum að Ólafsvík á Snæfellsnesi

Átaksverkefni í fornleifaskráningu strandminja

Ragnar Edvardsson

Bolungarvík 2017

Inngangur	3
Tilgangur fornleifaskráningar.....	3
Markmið og Aðferðafræði.....	4
Skrá yfir fornleifar.....	5
Niðurstöður.....	34
Heimildaskrá	38
Kort.....	40

Inngangur

Að beiðni Minjastofnunar Íslands tók Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Vestfjörðum að sér skráningu minjastaða á strandlengjunni frá Hellnum á sunnanverðu Snæfellsnesi að Ólafsvík á norðanverðu nesinu. Meginmarkmið verkefnisins var að skrá allar minjar sem eru innan 50 metra frá stórstreymisflóðamörkum og meta ástand þeirra með tilliti til sjávarrofs.

Upphaflega var áætlað að hefja skráninguna í nóvember 2016 en vegna vetrarveðráttu tafðist vettvangsvinnan fram í maí 2017.

Ragnar Edvardsson og Guðbjörg Ásta Ólafsdóttir sáu um vettvangsvinnuna en Ragnar Edvardsson sá um frágang mælingagagna og skýrsluskrif.

Tilgangur fornleifaskráningar

Fornleifakönnun felur í sér að skipulega er farið yfir fyrirfram ákveðið svæði með fornleifafræðilegri aðferðafræði, í þeim tilgangi að staðsetja þekktar eða óþekktar fornminjar. Fornleifakönnun getur farið fram bæði á sjó eða landi og er aðferðafræðin í grunninn sú sama. Á fyrsta stigi fornleifakönnunar er venjulega farið yfir ýmsar heimildir, m.a. sagnfræðileg rit, skjöl, kort, loftmyndir, osfrv., sem geta gefið til kynna staðsetningu fornminja. Við vettvangsathuganir er notast við ýmiskonar fjarkönnunarbúnað á landi, t.d. GPS, dróna, viðnámsmæla (e: resistivity meter), jarðsjá (e: ground penetrating radar) osfrv., en í sjó tvígeislamæla (e: side-scan sonar), fjölgeislamæla (e: multibeam echosounder) og segulsviðsmæla (e: magnetometer). Á landi er einnig gengið um könnunarsvæðin til nánari skoðunar á þeim stöðum sem fjarkönnun hefur gefið til kynna að fornleifar geti leynst en í sjó er köfunum og neðansjávarmyndavélum beitt í sama tilgangi.

Samkvæmt skilgreiningu þjóðminjalaga eru fornminjum skipt í forngripi og fornleifar og eru allar fornminjar eldir en 100 ára friðaðar. Að auki eru öll skip og bátar eldri en 1950 taldir til fornminja. Í þriðju grein þjóðminjalaganna segir:

„Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

- a. búsetulandslag, skruðgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bæn húsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum,

- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bóllum, mógrofum, kolagrofum og rauðablæstri,
- c. tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarmínjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita,
- d. vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra,
- e. virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum,
- f. þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð,
- g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum,
- h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið,
- i. skipsflök eða hlutar þeirra.“

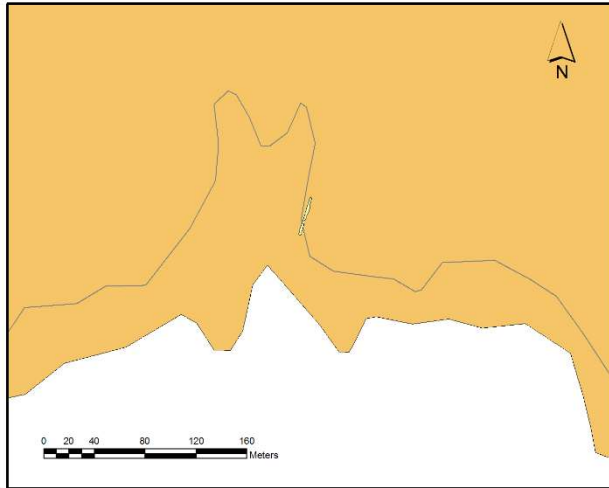
Fornmínjar njóta friðunar nema annað sé ákveðið af Minjastofnun Íslands (Lög Um Menningarminjar, 80. 2012).

Áður en kemur að deiliskipulagi, aðalskipulagi eða ýmiskonar framkvæmdum er skipulags- og framkvæmdaraðilm skilt samkvæmt þjóðminjalögum að láta fara fram skráningu fornleifa á tilvonandi framkvæmdarsvæði og á þetta við hvort sem það er í sjó eða á landi.

Markmið og aðferðafræði

Markmið verkefnisins er að meta áhrif landbrots á mínjar og mannvirki á strandlengjunni og draga fram staði sem eru í hættu. Allar mínjar innan 50 metra frá mörkum stórstraumsflóðs (sjávarbakka) voru kannaðar og mældar upp á vettvangi, þær ljósmyndaðar og þeim lýst.

Við skráninguna var áhersla lögð á vettvangsathugun og gengið var eftir allri strandlengjunni, fyrir utan þau svæði sem ekki voru aðgengileg, t.d. klettabelti, brattar skriður, osfrv. Allar mínjar sem voru innan 50 metra frá stórstraumsflóðsmörkum voru skráðar með gps

Mynd 1. Minjastaður 1851:0 í landi Dagverðará.

inn í viðeigandi gagnagrunn, sem var fengin hjá Minjastofnun Íslands.

Skrá yfir fornleifar

Dagverðará

Dagverðará er jörð á sunnanverðu Snæfellsnesi næst vestan Malarrífs. Jörðin kemur fyrir í Bárðar sögu Snæfellsáss sem skrifuð var á fyrr hluta 14. aldar en lýsir atburðum sem eiga að hafa átt sér stað á landnámsöld (Bjarni Bjarnason 1999). Næst kemur jörðin fyrir í heimildum frá 16. öld (Biskp.sög. II. bls. 627). Í jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns er jörðin talin 16 hundruð að dýrleika (Árni Magnússon 1940).

1851-0

Sérheiti:

Hlutverk: Garðlag

Tegund: túngarður

Staðsetning: 479471N 275164E

Staðhættir: Yst vestanmegin í landi Dagverðarár rétt við landamerki Dagverðarár og Malarrífs.

Minjalýsing: Garðurinn er grjóthlaðinn, 2 x 31metrar. Hleðsluhæð u.þ.b. 1.50 metrar. Garðurinn er virðist nýlegur en mótar fyrir öðrum gördum norðan við hann. Syðsti endi garðisins nær út á klettabrún.

Hættumat: Hætta vegna hruns.

Hólahólar

tæki sem mælir bæði punkta og fláka. Allar minjar voru skráðar en minjar sem voru ein heild, þ.e. útræði, verstöð, osfrv., voru að auki skráðar sem ein minjaheild.

Unnið var úr skráningargögnum í landfræðiforritinu Arcgis og þar var farið yfir allar skráningar og flákar lagfærðir eftir því sem þurfa þótti. Minjaheildir voru skráðar

Hólalólar er jörð á vestanverðu Snæfellsnesi og kemur hún fyrst fyrir í heimildum frá 14. öld (D.I. II. bls. 714. D.I. VI. bls. 16). Í jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns er jörðin talin 16 hundruð að dýrleika. Verstöð er í landi jarðarinnar í Dritvík og í byrjun 18. aldar eru þar 9 verbúðir (Árni Magnússon og Páll Vídalín 1940). Búið var á jörðinni fram á miðja 19. öld en þá lagðist byggð af og hefur hún verið í eyði síðan.

1851-1

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481740N 266354E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpálónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Innst í vikinni, norðaustan megin, standa þrjár verbúðir saman og stendur þessi suðvestast. Rústin er gróin og ekki sést móta fyrir hleðslum. Rústin er tvíhólfa, 9 x 6 metrar að stærð

Hættumat: Engin hætta.

1851-2

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481740N 266354E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpálónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Á hól nyrst í innanverðri vikinni stendur björgunarskýli. Rétt við skýlið sunnan megin er raskaður hóll og er hann leyfar verbúðar. Hóllinn er 10 x 7 metrar að stærð.

Hættumat: Hætta vegna umgangs.

1851-3

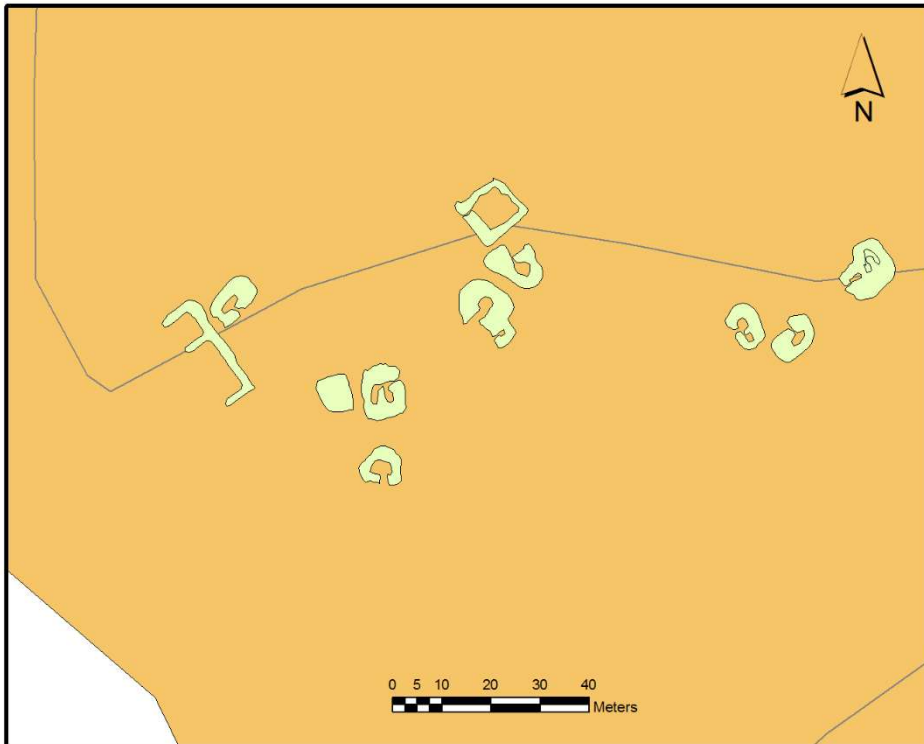
Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481748N 266249E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpálónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Mynd 2. Minjar 1851: 1-5 og 52 – 57 í Dritvík.

Minjalýsing: Vestast í víkinni stendur sporöskjulaga verbúð, rétt við grjóthlaðin naust. Rústin er gróin, 10 x 7 metrar og er inngangur suðaustan megin hennar.

Hættumat: Engin hætta

1851-4

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: naust

Staðsetning: 481733N 266245E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpálónssands. Fremst í víkinni er stór sandfjara en í botni víkurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Vestast í víkinni stendur sporöskjulaga verbúð, rétt við hana er grjóthlaðið tvíhólfa naust, 22 x 7 metrar. Hleðslur standa hæst í 1.50 metra.

Hættumat: Engin hætta

1851-5

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481717N 266274E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpalónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Syðst minjanna í Dritvík rétt við lítla saltvatnstjörn standa þrjár verbúðir í hnapp. Syðst þeirra er lítil gróin verbúð 8 x 6 metrar að stærð og er gengið inn í hana sunnan megin.

Hættumat: Engin hættu

1851-52

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481755N 266376E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpalónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Innst í vikinni, norðaustan megin, standa þrjár verbúðir saman og stendur þessi austast. Búðin er gróin og tvíhólfa 10 x 10 metrar og er inngangur suðvestan megin.

Hættumat: Engin hættu

1851-53

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481741N 266361E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpalónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Innst í vikinni, norðaustan megin, standa þrjár verbúðir saman og stendur þessi svo til á milli hinna þriggja. Búðin er gróin 9 x 6 metrar og er gengið inn í hana norðvestan megin.

Hættumat: Engin hættu

1851-54

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481766N 266299E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpalónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Á hól nyrst í innanverðri vikinni stendur björgunarskýli og hefur það verið reist á rúst. Rústin er ferhyrnd en erfitt er að greina útlínur og lögun hennar vegna rasks sem unnið var við byggingu björgunarskýlis.

Hættumat: Hætta vegna framkvæmda.

1851-55

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481747N 266299E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpalónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Á hól nyrst í innanverðri vikinni stendur björgunarskýli og syðst í þessum hól er rúst tveggja hólfa verbúðar. Búðin er gróin 14 x 9 metrar og er inngangur suðvestan megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-56

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481729N 266277E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpalónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Syðst þeirra minja sem eru í Dritvík standa þrjár verbúðir, tvær hlið við hlið og ein aðeins sunnan við hinar. Þessi búð er sú austari þeirra tveggja og er hún tvíhólfa, gróin, 8 x 10 metrar og er inngangur austan megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-57

Sérheiti: Dritvík

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 481729N 266269E

Staðhættir: Dritvík er lítil vík norðan Djúpalónssands. Fremst í vikinni er stór sandfjara en í botni vikurinnar eru nokkrar verminjar.

Minjalýsing: Syðst þeirra minja sem eru í Dritvík standa þrjár verbúðir, tvær hlið við hlið og ein aðeins sunnan við hinar. Þessi búð stendur vestast þeirra tveggja og er 7 x 6 metrar en hvorki sést móta fyrir herbergjum né inngangi.

Hættumat: Engin hætta.

Einarslón

Einarslón er jörð á vestanverðu Snæfellsnesi næst norðan Malarrifs. Jarðarinnar er bæði getið í landnámapók og Bárðar sögu Snæfellsás (Landn. 25-26, Bárðar saga Snæfellsás). Í jarðabók Árna Magnússonar er jörðin talin kirkjubær en jarðardýrleiki óviss. Í landi jarðarinnar eru við upphaf 18. aldarinnar 22 þurrabúðir sem að öllum líkindum tengjast útræði frá Djúpalónssandi (Árni Magnússon 1940). Jörðin lagðist í eyði um miðja 19. öld.

1851-6

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481159N 267237E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Rétt innan túngarðsins vestan megin eru tvær rústir og önnur þeirra talsvert minni.

Minjalýsing: Rústin er sporöskjulaga, lítil og vel gróinn, 5 x 4 metrar og er inngangur inn í hana vestanmegin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-7

Sérheiti:

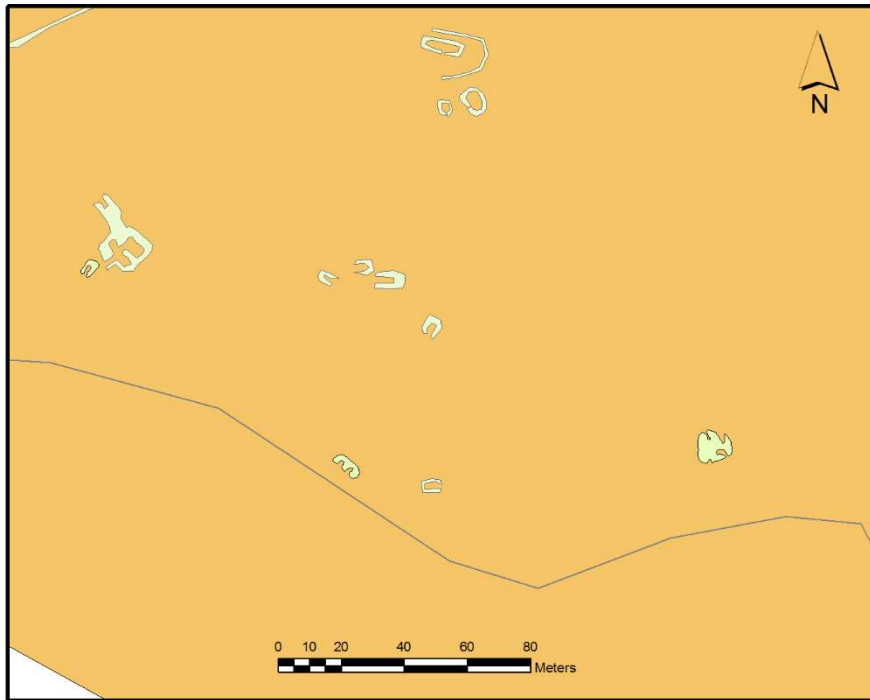
Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481096N 267319E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Í u.þ.b. 100 metra í austur frá rúst nr. 7 er önnur lítil rúst.

Minjalýsing: Rústin er tvíhólfa og vel gróin, 9 x 4 metrar að stærð. Bæði hólfín eru opin til suðvesturs.

Mynd 3. Minjar 1851: 6-8 og 58, 59 í landi Einarsslóns.

Hættumat: Engin hætta.

1851-8

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: þurrabúð

Staðsetning: 481100N 267437E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarsslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði.

Minjalýsing: Rústin er óregluleg, 10 x 10 metrar og sést móta fyrir þrem hólfum. Rústin myndar lítinn hól og er hann siginn á nokkrum stöðum þar sem gætu verið fleiri hólf undir.

Hættumat: Engin hætta.

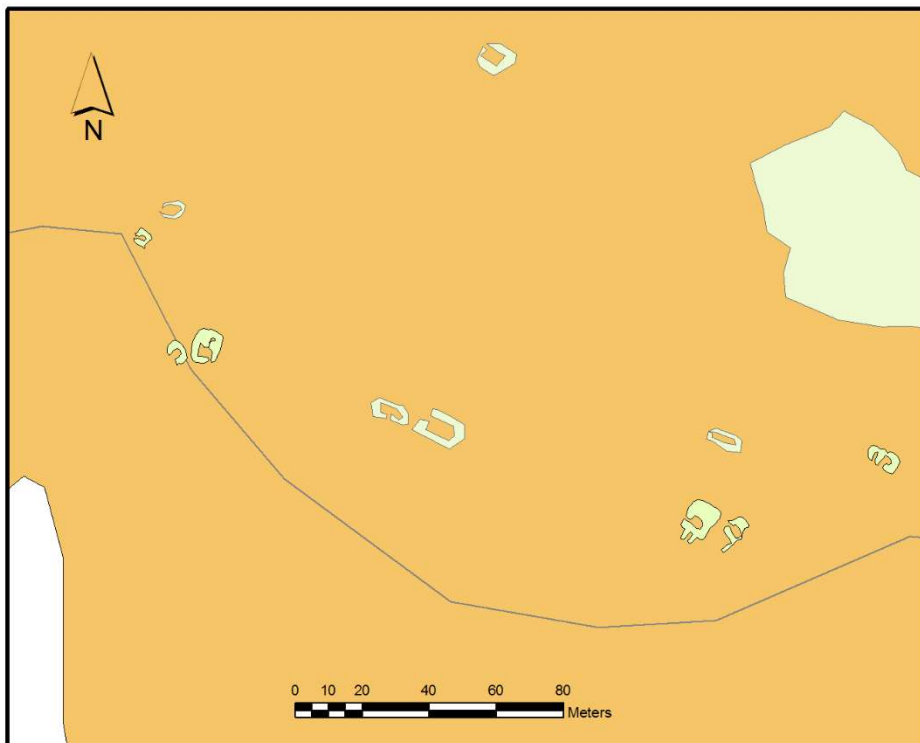
1851-9

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481078N 267490E

Mynd 4. Minjar 1851:9-12 og 60 – 64 í landi Einarslóns.

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Vestur af nr. 8, í u.þ.b. 50 metra fjarlægð, er lítil tóft.

Minjalýsing: Rústin er ferhyrnd og gróin, 5 x 5 metrar að stærð. Hún er með eitt hólfi og er inngangur í það vestan megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-10

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481045N 267502E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Í u.þ.b. 30 metra suðaustur af nr. 9.

Minjalýsing: Tvær grónar rústir sem standa hlið við hlið og virðast þær vera samtengdar. Önnur er minni og er hún 7 x 5 metrar að stærð og er hún opin til suðvesturs. Hin er tvíhólfa, 10 x 8 metrar að stærð, og er inngangur inn í hana sunnan megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-11

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 480994N 267655E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði.

Minjalýsing: Rústin er heilleg og stendur hún að hluta til undir þaki en er það að hruni komið. Sunnan megin við rústina er garðskiki afmarkaður með grjótgarði. Húsið sjálft er 9 x 5 metrar og garðurinn 8 x 5 metrar. Lítið hólf er sunnan við garðinn.

Hættumat: Engin hætta.

1851-12

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481013N 267709E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Norðaustan við rúst nr. 11, í u.þ.b. 48 metra fjarlægð.

Minjalýsing: Rústin er tvíhólfa og vel gróin, 10 x 5 metrar að stærð. Bæði hólfín eru opin í suðvestur átt.

Hættumat: Engin hætta.

1851-58

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: fjárhús

Staðsetning: 481170N 267249E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Rétt norðan við rúst 6.

Minjalýsing: Rústin er stór, 15 x 20 metrar að stærð. Hún er grjóthlaðin og vel gróin og samanstendur af fjórum herbergjum

Hættumat: Engin hætta.

1851-59

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481092N 267346E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Rétt nokkra metra austan við nr. 7.

Minjalýsing: Rústin er vel gróin, 5 x 4 metrar að stærð, og er inngangur inn í hana austan megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-60

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481086N 267498E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Rétt norðvestan við nr. 9.

Minjalýsing: Rústin er sporöskjulaga, lítil, grjóthlaðin og er hún 6 x 5 metrar að stærð. Inngangur er inn í hana vestan megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-61

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481028N 267565E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Tvær rústir standa hlið við hlið svo til miðja vegu milli nr. 10 og 11.

Minjalýsing: Rústin sem stendur vestar, er grjóthlaðin, sporöskjulaga og gróin, 12 x 5 metrar að stærð. Inngangur er inn í hana sunnan megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-62

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481021N 267582E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Þessi rúst stendur rétt austan við nr. 61.

Minjalýsing: Rústin er gróin, sporöskjulaga og hlaðin úr grjóti. Hún er 13 x 8 metrar og er gengið inn í hana vestan megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-63

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481159N 267237E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Rétt norðaustan við nr. 11.

Minjalýsing: Rústin er sporöskjulaga, lítil og vel gróinn, 10 x 5 metrar og er gengið inn í hana vestan megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-64

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 481159N 267237E

Staðhættir: Bæjarstæði Einarslóns stendur rétt suðaustan megin við Djúpalón. Frá bílastæðinu við Djúpalón liggur vel merktur stígur að bæjarstæðinu og eru rústirnar á bæjarstæðinu vel afmarkaðar af túngarði. Í u.þ.b. 2 metra austan við nr. 11.

Minjalýsing: Rústin stendur yst á klettabrún og er hún þegar farin að hrynja niður klettana. Hún er grjóthlaðin og gróin, 7 x 7 metra að stærð og er gengið inn í hana norðvestan megin.

Hættumat: Mikil hætta.

Gufuskálar

Gufuskálar er jörð á norðanverðu Snæfellsnesi næst austan Öndverðarness. Jörðin kemur víða fyrir í rituðum heimildum og eru elstu heimildir um jörðina frá 13. öld (. D.I. II. bindi, bls. 114, 116, 411. D.I. III. bls. 81, 112, 139-142, 326, 634, 773. D.I. V. bls. 444. D.I. VI. bls. 57-58, 593, 619). Á miðöldum var mikið útræði frá jörðinni og voru þar 14 verbúðir (D.I. V, bls 444). Í jarðabók Árna Magnússonar er jörðin talin 16 hundruð að dýrleika. Útræði var frá jörðinni og árið 1711 voru 7 þurrabúðir í landi jarðarinnar. Búið var á jörðinni fram til 1948.

1851-13

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: verbúð

Staðsetning: 498189N 266265E

Staðhættir: Bæjarstæði Gufuskála stóð um 2,5 kílómetra vestan við Hellissand og standa þar byggingar lóranstöðvar pósts og síma sem var reist 1959 en er nú aflögð. Rétt við vestari jaðar gamla túnsins á Gufuskálum liggur afleggjari að bílastæði. Norðvestan við bílastæðið eru rústir á sjávarbakka.

Minjalýsing: Ílangur gróinn hóll, 57 x 17 metrar og sést móta fyrir hólfum. Sjávarmegin hefur hann orðið fyrir talsverðu rofi og sjást bæði hleðslur og aðrar mannvistarleyfar. Björgunarrannsókn var framkvæmd á hólnum og sjást þess víða merki.

Hættumat: Mikil hætta.

1851-14

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: verbúð

Staðsetning: 498145N 266158E

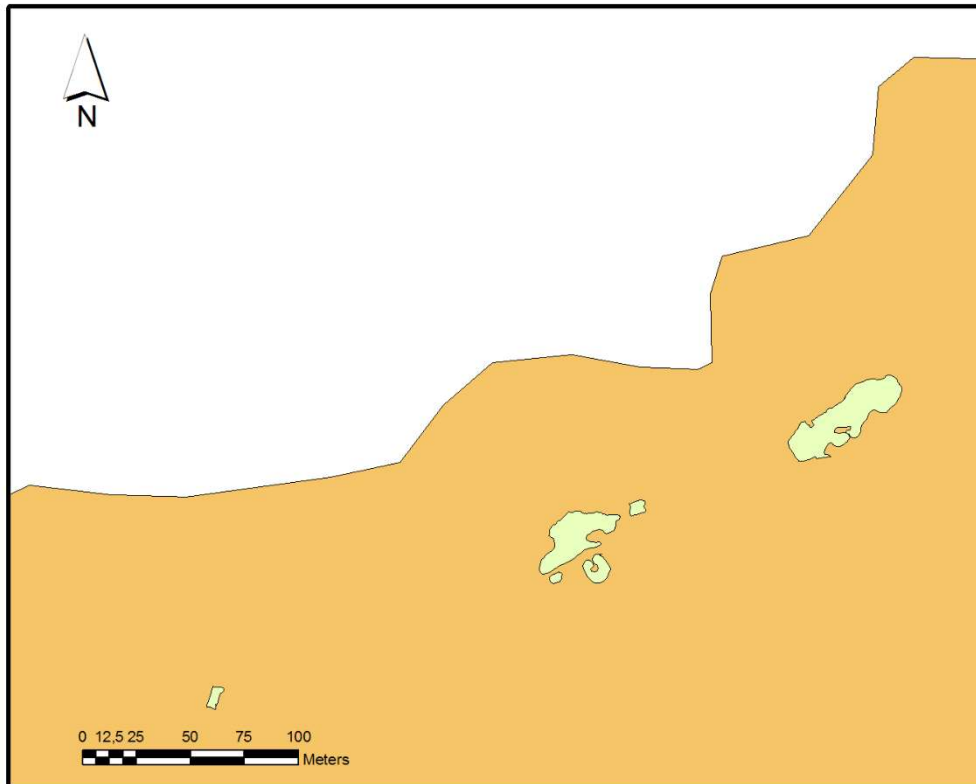
Staðhættir: Bæjarstæði Gufuskála stóð um 2,5 kílómetra vestan við Hellissand og standa þar byggingar lóranstöðvar pósts og síma sem var reist 1959 en er nú aflögð. Rétt við vestari jaðar gamla túnsins á Gufuskálum liggur afleggjari að bílastæði. Vestan við nr. 13 er annar gróinn hóll.

Minjalýsing: Ílangur gróinn hóll, 42 x 16 metrar og sést móta fyrir hólfí. Sjávarmegin hefur hann einnig orðið fyrir talsverðu rofi og sjást bæði hleðslur og aðrar mannvistarleyfar. Eins og með nr. 13 var björgunarrannsókn var framkvæmd á hólnum og sjást þess víða merki.

Hættumat: Mikil hætta.

1851-15

Sérheiti:

Mynd 5. Minjar 1851: 13 – 15 og 18, 45 í landi Gufuskála.

Hlutverk: Tóft

Tegund: Óþekkt

Staðsetning: 498127N 266145E

Staðhættir: Bæjarstæði Gufuskála stóð um 2,5 kílómetra vestan við Hellissand og standa þar byggingar lóranstöðvar póst og síma sem var reist 1959 en er nú aflögð. Rétt við vestari jaðar gamla túnsins á Gufuskálum liggur afleggjari að bílastæði. Sunnan við nr. 14, í u.þ.b. 2 metra frá.

Minjalýsing: Lítill gróin hóll, 5 x 5 metrar að stærð. Ekki sést móta fyrir neinum hleðslum eða hólfum.

Hættumat: Mikil hætta.

1851-45

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: Óþekkt

Staðsetning: 498131N 266164E

Staðhættir: Bæjarstæði Gufuskála stóð um 2,5 kílómetra vestan við Hellissand og standa þar byggingar lóranstöðvar pósts og síma sem var reist 1959 en er nú aflögð. Rétt við vestari jaðar gamla túnsins á Gufuskálum liggur afleggjari að bílastæði. Sunnan við nr. 14.

Minjalýsing: Ferhyrnd gróin rúst með inngangi norðan megin, 11 x 11 metrar að stærð.

Hættumat: Mikil hætta.

1851-18

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: Óþekkt

Staðsetning: 498068N 265987E

Staðhættir: Bæjarstæði Gufuskála stóð um 2,5 kílómetra vestan við Hellissand og standa þar byggingar lóranstöðvar pósts og síma sem var reist 1959 en er nú aflögð. Rétt við vestari jaðar gamla túnsins á Gufuskálum liggur afleggjari að bílastæði. Í u.þ.b. 160 metra vestan við rúst nr. 14. Rétt suðaustan við brunnin er bílastæði.

Minjalýsing: Brunnurinn er niðurgrafinn, 10 x 4 metrar og er gengið inn í hann norðan megin. Byggð hefur verið girðing utan um hann, svo og varnargarður sjávar megin.

Hættumat: Engin hætta.

1851-42

Sérheiti: Írskabyrgi

Hlutverk: garðlag

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 498063N 265790E

Staðhættir: Bæjarstæði Gufuskála stóð um 2,5 kílómetra vestan við Hellissand og standa þar byggingar lóranstöðvar pósts og síma sem var reist 1959 en er nú aflögð. Rétt við vestari jaðar gamla túnsins á Gufuskálum liggur afleggjari að bílastæði. Í norðvestur frá Írskabrunni, stendur á litlu nesi.

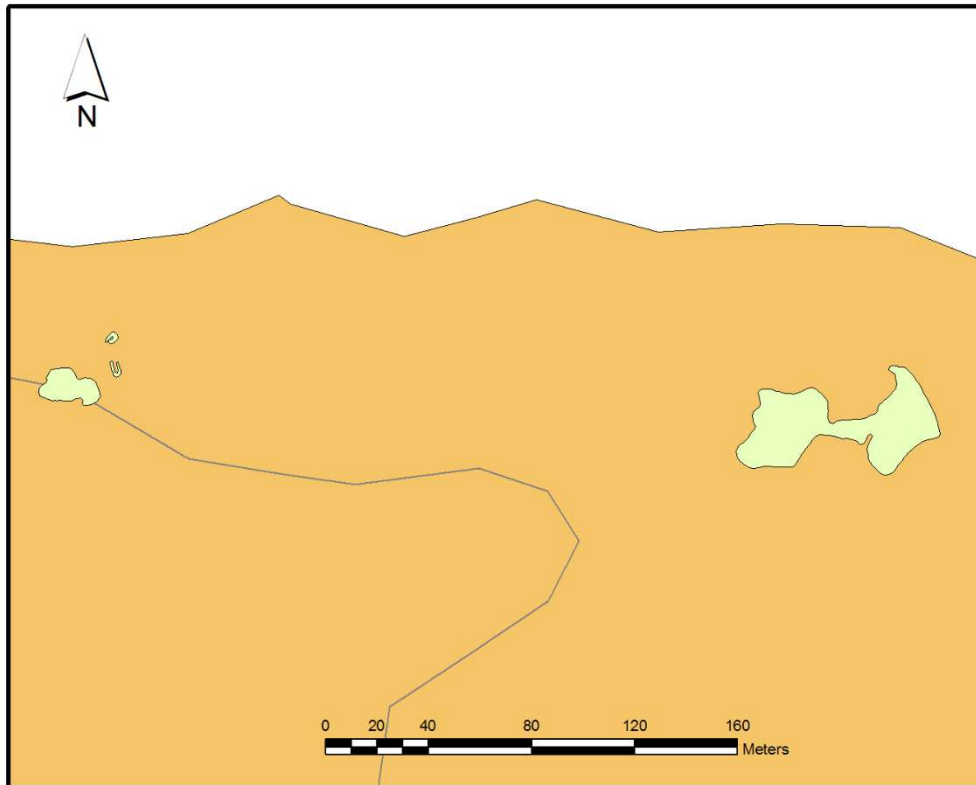
Minjalýsing: Ferhyrnt grjóthlaðið garðalag, 8 x 8 metrar að stærð og gengið inn í það vestan megin. Minjarnar hafa verið endurhlaðnar og því erfitt að átta sig á eldri minjum.

Hættumat: Mikil hætta.

Ingjaldshóll

Ingjaldshóll er jörð á norðanverðu Snæfellsnesi. Fyrst er jarðarinnar getið í elstu heimildum frá 13. öld en hún kemur einnig víða fyrir í síðari tíma heimildum (D.I. I., bls. 281., D.I. II. bls. 165-166, 410-411, 849. D.I. III. bls. 109, 111-112, 140, 226, 255, 315. D.I. IV. 281. D.I. VI. bls. 9-10, 20-22, 131-132, 146-147, 150-151, 311. D.I. VII. bls. 639 – 640.) D.I. VII. bls. 354. Landn. bls. 27.) Í landi jarðarinnar reis verstöð og kaupstaðurinn Rif sem var einn

mikilvægasti verslunarstaður landsins á miðöldum en vegna versnandi hafnarskilyrða á fyrri hluta 18. aldar var byggðist upp kaupstaður í Ólafsvík. Í jarðabók Árna Magnússonar er jörðin talin 20 hundruð að dýrleika. Í upphafi 18. aldar eru þar 53 verbúðir og hjáleigur svo og nokkrar verslunarbyggingar (Árni Magnússon 1940).

Mynd 6. Minjar 1851: 16,17 og 43, 44 í landi Ingjaldshóls á Rífi.

1851-16

Sérheiti: Háarif

Hlutverk: bæjarhóll

Tegund: bæjarstæði

Staðsetning: 500396N 272170E

Staðhættir: Farið er upp frá höfninni á Rífi og götunni Háarif fylgt í vestur átt. Þar sem gatan beygir í suður standa vestan götunnar útihús og íbúðarhús og vestan við þau er stór grösugur hóll.

Minjalýsing: Stór grösugur hóll 70 x 30 metrar. Hólnum hefur verið mikið verið raskað bæði að norðan og sunnan. Samkvæmt heimildamanni var efni tekið úr hólnum við byggingu hafnarinnar á Rífi.

Hættumat: Mikil hætta vegna sjávarrofs og framkvæmda.

1851-17

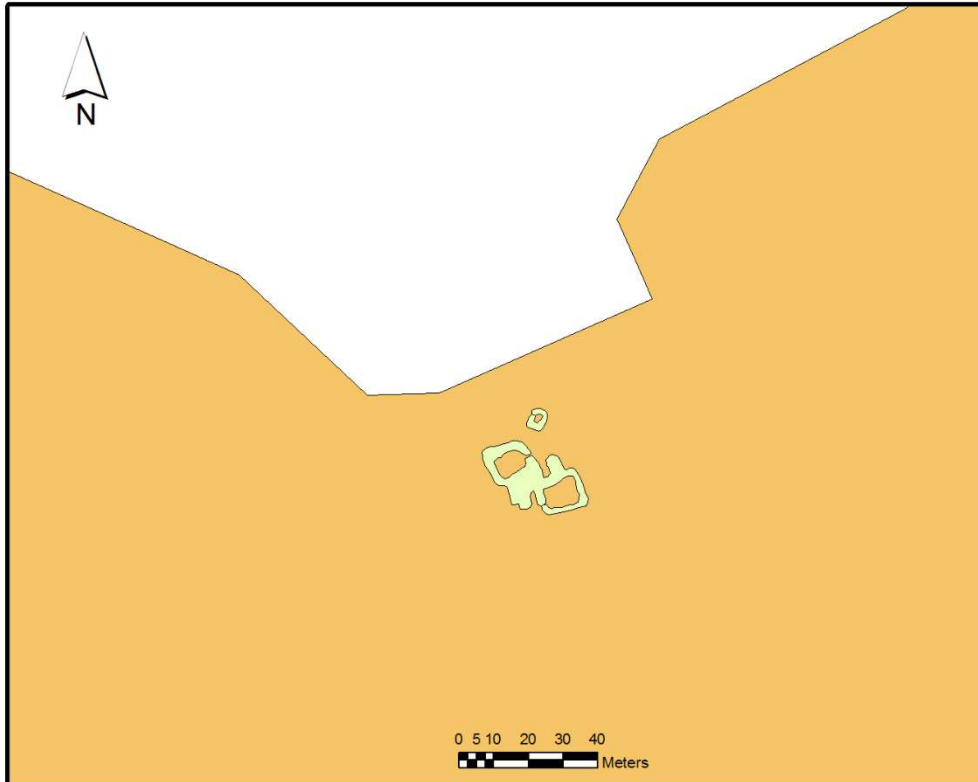
Sérheiti:**Hlutverk:** tóft**Tegund:** óþekkt**Staðsetning:** 500405N 271865E**Staðhættir:** Gengið er meðfram Keflavíkurbjargi í vesturátt frá Háarifí í u.þ.b 250 metra. Þar í lítill lægð eru þrjár rústir. Ein stór og tvær minni.**Minjalýsing:** Rústin er nyrst þeirra þriggja og er hún ferhyrnd gróin, 3 x 5 metrar að stærð.**Hættumat:** Mikil hættu vegna sjávarrofs.**1851-43****Sérheiti:****Hlutverk:** tóft**Tegund:** óþekkt**Staðsetning:** 500395N 271867E**Staðhættir:** Gengið er meðfram Keflavíkurbjargi í vesturátt frá Háarifí í u.þ.b 250 metra. Þar í lítill lægð eru þrjár rústir. Ein stór og tvær minni.**Minjalýsing:** Þessi rúst er rétt sunnan við 16 og er hún sporöskjulaga, gróin og 6 x 4 metrar að stærð. Rústin er opin norðan megin.**Hættumat:** Mikil hættu vegna sjávarrofs.**1851-44****Sérheiti:****Hlutverk:** tóft**Tegund:** óþekkt**Staðsetning:** 500395N 271867E**Staðhættir:** Gengið er meðfram Keflavíkurbjargi í vesturátt frá Háarifí í u.þ.b 250 metra. Þar í lítill lægð eru þrjár rústir. Ein stór og tvær minni.**Minjalýsing:** Stór grösugur hóll 21 x 11 metrar að stærð og stendur vestan við 16 og 44. Ekki sést móta fyrir neinum herbergjum.**Hættumat:** Mikil hættu vegna sjávarrofs.**Keflavík**

Keflavík er jörð á norðanverðu Snæfellsnesi og kemur hún fyrst fyrir í rituðum heimildum á 14. öld (D.I. II. bls. 165, 166, 849. D.I. III. bls. 82, 314, 499. D.I. VI. bls. 10-11. D.I. VIII. bls. 337.) Í jarðabók Árna Magnússonar er jörðin talin 16 hundruð að dýrleika og er verstaða í

landi hennar. Við upphaf 18. aldarinnar voru 16 þurrabúðir skráðar í landi jarðarinnar (Árni Magnússon 1940).

1851-19

Sérheiti:

Mynd 7. Minjar 1851:19 í landi Keflavíkur við Hellissand.

Hlutverk: tóft

Tegund: þurrabúð

Staðsetning: 4998915N 269522E

Staðhættir: Við austur jaðar byggðarinnar á Hellissandi er Keflavík og Keflavíkuvör sem er á friðlýsingarskrá. Rétt austan við Keflavíkurgötu sem er austasta gatan á Hellissandi er rudd vör og fyrir ofan hana rústir.

Minjalýsing: Stór grösug rúst með þrem herbergjum, 23 x 18 metrar. Á nokkrum stöðum sjást steypuklumpar og því er líklegt að búið hafi verið þar fram á 20. öld. Líklegt er að eldri búseta sé þar undir.

Hættumat: Engin hætta

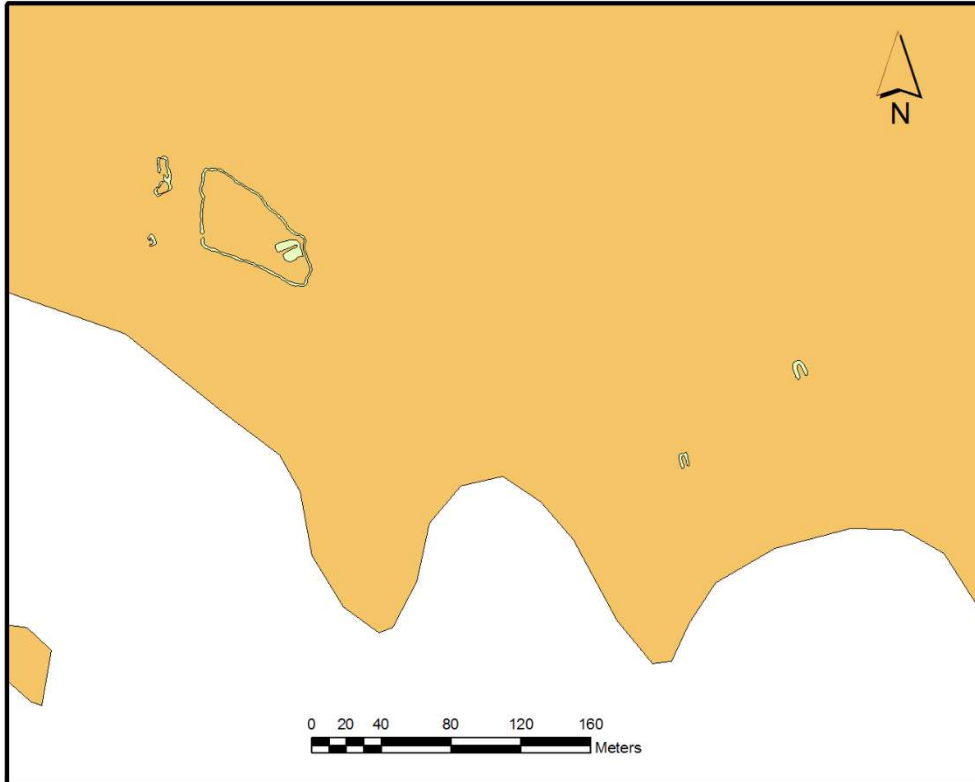
Malarrif

Malarrif er jörð suðvestast á Snæfellsnesi, sem byggð var úr landi Einarslóns um 1700. Bæði í jarðabók Árna Magnússonar og jarðabók Johnsen frá 1847 er dýrleiki óviss en heimræði var í

landi jarðarinnar. Þrjár þurrabúðir voru skráðar í landi jarðarinnar árið 1711 (Árni Magnússon 1940; Johnsen 1847).

1851-20

Sérheiti:

Mynd 8. Minjar 1851:20, 21 og 65-67 í landi Malarrifs.

Hlutverk: tóft

Tegund: naust

Staðsetning: 478361N 271539E

Staðhættir: Í vestri enda Lendingarvíkur, þ.e. svo til beint niður af bæjarstæðinu er lítill kofi. Rétt við hann er naust.

Minjalýsing: Grjóthlaðið, gróið naust 8 x 5 metrar að stærð opið til sjávar

Hættumat: Hætta vegna rofs.

1851-21

Sérheiti:

Hlutverk: tóft

Tegund: naust

Staðsetning: 478361N 271539E

Staðhættir: Svo til fyrir miðri Lendingarvík, í u.þ.b. 80 metra í norðaustur frá nr. 20

Minjalýsing: Grjóthlaðið, gróið naust 8 x 7 metrar að stærð opið til sjávar.

Hættumat: Hætta vegna rofs.

1851-22

Sérheiti:

Hlutverk: garðlag

Tegund: nátthagi

Staðsetning: 478479N 271312E

Staðhættir: Rétt norðvestan við Hvalhöfða, þar sem vitinn stendur er stór nátthagi.

Minjalýsing: Nátthaginn samanstendur af stórum grjóthlöðnum garði og lítilli rúst í austurenda hans. Garðurinn er 77 x 41 metrar og standa hleðslur í yfir meter. Rof hefur myndast í garðinn sjávermeginn.

Hættumat: Hætta vegna rofs.

1851-65

Sérheiti:

Hlutverk: tóft

Tegund: naust

Staðsetning: 478412N 271600E

Staðhættir: Svo til fyrir miðri Lendingarvík, í u.þ.b. 80 metra í norðaustur frá nr. 20

Minjalýsing: Grjóthlaðið, gróið naust 8 x 7 metrar að stærð opið til sjávar.

Hættumat: Hætta vegna rofs.

1851-66

Sérheiti:

Hlutverk: Garðlag

Tegund: rétt

Staðsetning: 478521N 271237E

Staðhættir: Rétt vestan við nátthagann er rétt í lítilli lægð.

Minjalýsing: Grjóthlaðin tvíhólfa rétt, 20 x 16 metrar að stærð.

Hættumat: Engin hætta.

1851-67

Sérheiti:

Hlutverk: tóft

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 478485N 271229E

Staðhættir: Rétt sunnan við náthagann og réttina á litlum tanga.

Minjalýsing: Grjóthlaðin lítil tvíhólfa tóft, 6 x 3 metrar. Tóftin er illa farin af rofi og er alveg horfin sjávarmegin.

Hættumat: Hætta vegna rofs.

Bervík

Í Beruvík á vestanverðu Snæfellsnesi eru tvær jarðir Garðar og Hella. Garðar kemur fyrst fyrir í rituðum heimildum frá 14. öld en Hella ekki fyrr en um 1700 (D.I. III., bls. 201, 348; Árni Magnússon 1940). Í jarðabók Árna Magnússonar er Garðar talin talin 16 hundruð en Hella 7 hundruð. Í löndum jarðanna voru skráðar 13 þurrabúðir og hjáleigur (Árni Magnússon 1940). Í jarðabók Johnsens eru taldar 3 hjáleigur, Bakkabúð, Nýjabúð og Helludalur (Johnsen 1847).

1851-22

Sérheiti: Nýjabúð

Hlutverk: Bæjarstæði

Tegund: Bæjarhóll

Staðsetning: 488363N 264065E

Staðhættir: Við þjóðveginn er merktur afleggjari að Beruvík og hægt er að fylgja þessu afleggjara nær alveg að bæjarstæðinu. Nokkur hundruð metra frá sjó er bílastæði.

Minjalýsing: Stór grösugur hóll alveg niður við sjóinn og efst á honum standa rústir steinsteypis íbúðarhúss. Hóllinn sjálfur er 40 x 30 metrar. Ummerki er um að grafið hafi verið í hólinn sjávarmegin.

Hættumat: Hætta vegna rofs.

1851-23

Sérheiti:

Hlutverk: tóft

Tegund: útihús

Staðsetning: 488328N 264086E

Staðhættir: Við þjóðveginn er merktur afleggjari að Beruvík og hægt er að fylgja þessu afleggjara nær alveg að bæjarstæðinu. Nokkur hundruð metra frá sjó er bílastæði.

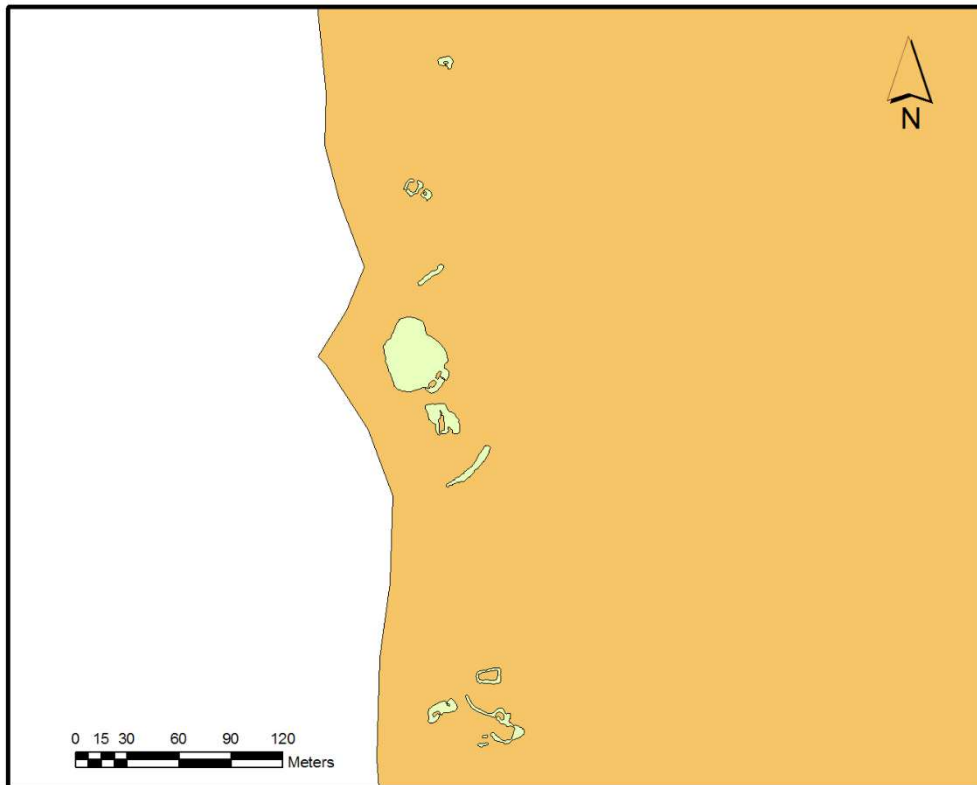
Minjalýsing: Fyrir sunnan bæjarhólinn á Nýjubúð er stórt útihús byggt upp við hraundranga. Útihúsið er grjóthlaðið 17 x 11 metrar og standa hleðslur í 1,2 metra

Hættumat: Engin hættu.

1851-24

Sérheiti:

Hlutverk: Garðlag

Mynd 9. Minjar 1851:22-28 og 50, 51 í landi Nýjubúðar.

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 488312N 264114E

Staðhættir: Við þjóðveginn er merktur afleggjari að Beruvík og hægt er að fylgja þessu afleggjara nær alveg að bæjarstæðinu. Nokkur hundruð metra frá sjó er bílastæði.

Minjalýsing: Rétt sunnan útihússins nr. 23 er garður sem liggur frá hrauninu austan megin og niður að sjó, 34 x 3 metrar að stærð.

Hættumat: Engin hætta.

1851-25

Sérheiti:

Hlutverk: Garðlag

Tegund: rétt

Staðsetning: 488459N 264076E

Staðhættir: Við þjóðveginn er merktur afleggjari að Beruvík og hægt er að fylgja þessum afleggjara nær alveg að bæjarstæðinu. Nokkur hundruð metra frá sjó er bílastæði.

Minjalýsing: Fyrir norðan bæjarhól Nýjubúðar er túnstæði bæjarins og á því eru nokkrar rústir. Í u.þ.b. 70 metra norðan bæjarhólsins er grjóthlaðin rétt. Réttin er tvíhólfa, 14 x 9 metrar að stærð og standa hleðslur í 1,2 metra.

Hættumat: Engin hætta.

1851-26

Sérheiti:

Hlutverk: tóft

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 488535N 264091E

Staðhættir: Við þjóðveginn er merktur afleggjari að Beruvík og hægt er að fylgja þessu afleggjara nær alveg að bæjarstæðinu. Nokkur hundruð metra frá sjó er bílastæði.

Minjalýsing: Fyrir norðan bæjarhól Nýjubúðar er túnstæði bæjarins og á því eru nokkrar rústir. Í u.þ.b. 65 metra norður af rúst nr. 25 er lítil grjóthlaðin tóft. Tóftin er 8 x 5 metrar að stærð og standa hleðslur í u.þ.b. 1 metra.

Hættumat: Engin hætta

1851-50

Sérheiti:

Hlutverk: Garðlag

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 488414N 264083E

Staðhættir: Við þjóðveginn er merktur afleggjari að Beruvík og hægt er að fylgja þessum afleggjara nær alveg að bæjarstæðinu. Nokkur hundruð metra frá sjó er bílastæði.

Minjalýsing: Rétt norðan við bæjarhólinn stendur stakur garður. Garðurinn er hlaðin úr grjóti, 16 x 2 metrar að stærð og standa hleðslur í um 1 metra.

Hættumat: Engin hætta

1851-27

Sérheiti:

Hlutverk: Garðlag

Tegund: Rétt

Staðsetning: 488180N 264116E

Staðhættir: Í u.þ.b. 180 metra sunnan við bæjarstæði Nýjubúðar er rústir hjáleigu. Hægt er að ganga yfir hraunið en það er erfitt yfirferðar. Auðveldar er að komast að þessum rústum með því að aka að Klofningsrétt og fylgja göngustígnum sem liggur þaðan.

Minjalýsing: Skammt norður af bæjarstæðinu er grjóthlaðin rétt, 13 x 7 metrar og standa hleðslur í 1,5 metra.

Hættumat: Engin hætta

1851-28

Sérheiti:

Hlutverk: Bæjarhóll

Tegund: hjáleiga

Staðsetning: 488159N 264086E

Staðhættir: Í u.þ.b. 180 metra sunnan við bæjarstæði Nýjubúðar eru rústir hjáleigu. Hægt er að ganga yfir hraunið en það er erfitt yfirferðar. Auðveldara er að komast að rústunum með því að aka að Klofningsrétt og fylgja göngustígnum sem liggur þaðan.

Minjalýsing: Lítl hóll niður við sjó og á honum sést móta fyrir tóftum. Hægt er að greina tvö herbergi en hóllinn er allur 18 x 6 metrar að stærð.

Hættumat: Engin hætta

1851-51

Sérheiti:

Hlutverk: Garðlag

Tegund: Rétt

Staðsetning: 488152N 264123E

Staðhættir: Í u.þ.b. 180 metra sunnan við bæjarstæði Nýjubúðar eru rústir hjáleigu. Hægt er að ganga yfir hraunið en það er erfitt yfirferðar. Auðveldar er að komast að þessum rústum með því að aka að Klofningsrétt og fylgja göngustígnum sem liggur þaðan.

Minjalýsing: Rétt austan við bæjarhólinn er leifar garðs og lítillar tóftar. Garðurinn er byggður utan í hraunið og er hann 53 metrar á lengd og 1 metra breiddur. Tóftin sem byggð er utan í garðinn er 10 x 5 metrar.

Hættumat: Engin hætta

Öndverðarnes

Öndverðarnes er jörð yst á norðvestanverðu Snæfellsnesi. Jörðin kemur fyrir í elstu heimildum frá 13. öld og er víða getið í síðari tíma heimildum (D.I. II. bls. 115. D.I. III. bls. 19, 84, 323, 347. D.I. VI. bls. 28, 593, 619. D.I. VII. bls. 66, 473. Landn. bls. 27.). Í jarðbók Árna Magnússonar er jörðin talin 7 hundruð að dýrleika og árið 1711 eru skráðar 13 þurrabúðir í landi jarðarinnar (Árni Magnússon 1940).

1851-29

Sérheiti: Öndverðarnes

Hlutverk: Bæjarhóll

Tegund: Bæjarhóll

Staðsetning: 496808N 261324E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði.

Minjalýsing: Bæjarhóllinn er grösugur, 35 x18 metrar að stærð. Í hólnum sést móta fyrir ýmsum húsum og herbergjum sem hlaðin hafa verið úr grjóti. Norðan við bæjarhóllinn er lítill grösugur blettur fyrir ofan fjöruna og þar liggja á víð og dreif stórir grjóthnullungar sem kastast hafa upp í stórviðrum.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-30/31

Sérheiti: Fálki

Hlutverk: vatnsból

Tegund: brunnur

Staðsetning: 496791N 261440E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Beint austur af bæjarhólnum er hóll og er brunnurinn grafinn í hann.

Minjalýsing: Brunnurinn er niðurgrafinn og er gengið inn í hann sunnan megin. Beggja vegna inngangsins eru grjóthleðslur sem standa í 2 metra hæð. Innst er svo brunnurinn sjálfur. Brunnurinn hefur verið endurhlaðinn.

Hættumat: Engin hætta.

1851-32

Sérheiti:

Hlutverk: Tóft

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 496796N 261490E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna.

Minjalýsing: Lítil grjóthlaðin ferhyrnd tóft, 5 x 5 metrar að stærð og er inngangur inn í hana vestan megin.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-33

Sérheiti:

Hlutverk: útihús

Tegund: hlaða

Staðsetning: 496778N 261493E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna.

Minjalýsing: Stór grjóthlaðin rúst, 21 x 16 metrar að stærð. Í henni miðri eru 3 hringlaga gryfjur sem sennilega voru súrheysgryfjur.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-34

Sérheiti:

Hlutverk: útihús

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 496766N 261506E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Rétt austan við 33 eru tvær rústir.

Minjalýsing: Grjóthlaðin, tvíhólfa, gróin rúst, 9 x 5 metrar að stærð Gengið er inn í rústina suðvestan megin.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-35

Sérheiti:

Hlutverk: útihús

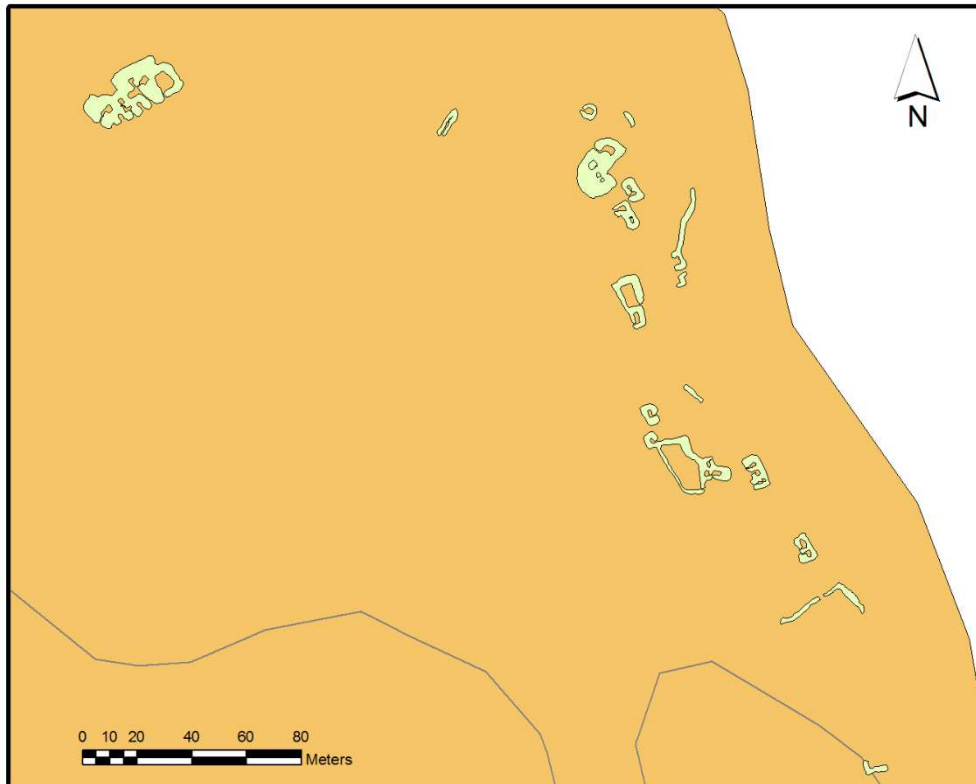
Tegund: óþekkt

Staðsetning: 496685N 261513E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út

nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna.

Minjalýsing: Grjóthlaðin og gróin rúst, 8 x 5 metrar að stærð Gengið er inn í rústina norðaustan megin.

Mynd 10. Minjar 1851: 29-41 og 46 – 49 í landi Öndverðarness.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-36

Sérheiti:

Hlutverk: Garðlag

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 496672N 261518E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við bæjarstæðið og brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna.

Minjalýsing: Stór grjóthlaðinn garður, 22 x 11 metrar og suðvestan megin er grjóthlaðin tóft. Hleðslur standa í u.þ.b. 1 metra.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-37

Sérheiti:

Hlutverk: útræði

Tegund: verbúð

Staðsetning: 496663N 261549E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Rétt vestan við nr. 36 við fjöruna.

Minjalýsing: Þríhólfa rúst, 12 x 5 metrar að stærð og standa hleðslur í 1,5 metra. Öll hólfin hafa inngang vestan megin.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-38

Sérheiti:

Hlutverk: tóft

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 496636N 261568E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Rétt norðan við leifar túngarðs austast í túninu.

Minjalýsing: Tvíhólfa grjóthlaðin rúst, 10 x 5 metrar að stærð og standa hleðslur í 1, 2 metra. Gengið er inn í rústina vestan megin.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-39

Sérheiti:

Hlutverk: Garðlag

Tegund: túngarður

Staðsetning: 496619N 261575E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Leifar túngarðs sjást víðsvegar, þó aðallega austast og meðfram fjörunni.

Minjalýsing: Garðurinn er grjóthlaðinn 38 x 1 metri og er hleðsluhæð um 1 metri. Op er á túngarðinum.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-40

Sérheiti:

Hlutverk: tóft

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 496558N 261595E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Suðaustan túngarðsins, upp á lítilli hæð.

Minjalýsing: Rústin er lítil og er aðeins lítill hlutin hennar greinanlegur, þ.e. suður og vesturveggir hennar. Rústin er grjóthlaðin og 7 x 4 metrar að stærð.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-41

Sérheiti:

Hlutverk: garðlag

Tegund: túngarður

Staðsetning: 496558N 261595E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Suðaustan túngarðsins, upp á lítilli hæð.

Minjalýsing: Rústin er lítil og er aðeins lítill hlutin hennar greinanlegur, þ.e. suður og vesturveggir hennar. Rústin er grjóthlaðin og 7 x 4 metrar að stærð.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-46

Sérheiti:

Hlutverk: útihús

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 496867N 261597E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út

nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Rétt suðaustan við 33 og 34.

Minjalýsing: Grjóthlaðin, tvíhólfa, gróin rúst, 11 x 5 metrar að stærð. Annað hólfið er lokað og ekki sést móta fyrir inngangi en hitt hólfið er opið til suðvesturs.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-47

Sérheiti:

Hlutverk: útihús

Tegund: óþekkt

Staðsetning: 496730N 261505E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Svo til beint í suður frá 34 og 46.

Minjalýsing: Grjóthlaðin, tvíhólfa, gróin rúst, 18 x 8 metrar að stærð. Hólfið norðan megin er að öllum líkindum rétt en það sunnan gæti verið lítið útihús.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-48

Sérheiti:

Hlutverk: garðlag

Tegund: túngarður

Staðsetning: 496793N 261504E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Meðfram fjörunni var grjóthlaðin túngarður/varnargarður og er hann aðeins sýnilegur á nokkrum stöðum.

Minjalýsing: Lítil stúfur grjóthlaðins túngarðs, 5 x 2 metrar, sem er hlutin þess túngarðs sem áður lá meðfram fjörunni.

Hættumat: Hætta vegna sjávarrofs.

1851-49

Sérheiti:

Hlutverk: garðlag

Tegund: túngarður

Staðsetning: 496747N 261522E

Staðhættir: Yst norðvestan á Snæfellsnesi er bærinn Öndverðarnes. Bæjarstæðið er umlukið hrauni og stendur á litlum grösugum bletti við sjávarsíðuna. Ekinn er vegur sem liggur út nesið og beygt til norðurs að bæjarstæðinu. Þar er bílastæði. Austan við brunninn Fálka eru margar rústir fyrir ofan fjöruna. Meðfram fjörunni var grjóthlaðin túngarður/varnargarður og er hann aðeins sýnilegur á nokkrum stöðum.

Minjalýsing: Langur hluti þess varnargarðs sem áður lá meðfram fjörunni. Grjóthlaðinn, 10 x 2 metrar að stærð, og er lítið hólf syðst í honum.

Niðurstöður

Enginn búskapur er á jörðunum á strandlengjunni frá Hellnum og að Ólafsvík og eru þær flestar í eyði. Margar jarðanna á svæðinu á norðanverðu Snæfellsnesi hafa að mestu leiti horfið vegna þorpamyndunar, þá aðallega í kringum Rif og Hellissand. Strandlengjan frá Hellissandi og að Malarrífi einnkennist af hrjóstrugu hraunlandslagi sem er erfitt yfirferðar. Tiltölulega langt er á milli jarða og hafa þær fáu jarðir sem finnast á strandlengjunni byggst á grösugum nesjum eða víkum. Á svæðinu frá Öndverðarnesi að Nýjubúð, þ.e. meðfram Svörtuloftum, fundust engar minjar og sömuleiðis á svæðinu frá Beruvík að Einarlóni. Á því svæði eru bæði jarðir og búsetuminjar en þær voru allar mun lengra en 50 metra frá mörkum stórstreymisfjöru.

Flestar jarðanna koma fyrir í elstu heimildum frá 13. öld (D.I. I-IX), fyrir utan Malarrif sem byggðist ekki fyrr en um aldamótin 1700 (Árni Magnússon 1940). Einarlón, Öndverðarnes og Ingjaldshóll koma fyrir í landnámu og Dagverðará í Bárðar sögu snæfellsnáss (Bjarni Bjarnason ed. 1999). Á 19. öld verða talsverðar breytingar í búsetu og margar jarðir sem áður voru aðeins hjáleigur og þurrabúðir verða að lögbýlum (Johnsen 1847).

Á norðanverðu Snæfellsnesi var talsverð útgerð frá miðöldum og allt fram á daginn í dag. Í landi Ingjaldshóls á Rífi byggðist bæði verslunarstaður og útræði á miðöldum og í upphafi 18. aldarinnar voru þar 55 verbúðir og þurrabúðir. Í landi Keflavíkur á Hellissandi voru 14 verbúðir, í landi Hellu 8 verbúðir, í landi Hraunskarðs og Munaðarhóls 65 verbúðir og í landi Gufuskála 6 verbúðir (Árni Magnússon 1940). Minjar þessarar útgerðar hafa að mestu horfið undir þorpin á Rífi og Hellissandi og lítið er eftir af verminjum á Gufuskálum vegna sjávarrofs.

Skráðar voru 68 einstakar minjar og voru 19 þeirra tengdar sjávarútvegi, þ.e. 3 naust og 16 verbúðir, (28%). Aðrir staðir tengdust landbúnaði, þ.e. 14 útihús, 4 réttir, 4 bæjarstæði, 1 nátthagi, 4 túngarður, 2 brunnar og 1 hlaða, samtals 30 staðir (44%). Á svæðinu voru einnig skráðir 19 óþekktir staðir (28%).

Af þeim 68 skráðu minjum voru 41 metnar í hættu vegna ýmissa orsaka. Á Malarrífi voru það minjar 1851-20, 21 og 67 sem allar voru í hættu vegna sjávarrofs. Á Einarlóni 1851-10 og 64 sem voru það utarlega á bjargbrún að byrjað var að hrynja úr þeim. Í Dritvík var ein rúst í hættu vegna framkvæmda 1851-54 og önnur vegna sjávarrofs 1851-5. Flestar minjar í landi Nýjubúðar voru í hættu vegna sjávarrofs, 1851- 22, 24, 25, 26, 27, 28 og 50. Allar minjar á strandlengjunni í landi Öndverðarness og Gufuskála eru í mikilli hættu vegna sjávarrofs og í Keflavík sýna minjar 1851-19 ummerki sjávarrofs. Við Rif voru minjar í hættu bæði vegna framkvæmda og sjávarrofs, 1851-16, 17, 43 og 44.

Almennt séð er allt vestanvert Snæfellsnes opið fyrir verstu vetrarstormum bæði frá norðri, norðvestri og norðaustri. Samsetning jarðvegs við strandlengjuna er þannig að annaðhvort standa minjar á sandi en eða í hrauni sem er laust í sér, þetta veldur því að rof að greiðari aðgang að minjum en á mörgum öðrum stöðum við strandlengju Íslands.

Skráning á strandminjum á vestanverðu Snæfellsnesi bendir sterklega til þess að minjar á svæðinu séu almennt í hættu vegna sjávarrofs. Sérstaklega er sjávarrof áberandi á norðanverðu nesinu. Frá Rífi að Hellissandi er áberandi rof meðfram Keflavíkurbjargi og á síðustu árum hafa stórir hlutar bjargsins hrunið niður. Keflavík er í nokkru skjóli fyrir rofi en samt sem áður má merkja skemmdir á minjum í vikinni. Mest er þó áberandi rof á Gufuskálum og á Öndverðaresi. Á Gufuskálum er ástand minja þannig að líklegt er að það þurfi ekki nema einn stóran vetrarstorm til að sópa því sem eftir er af rústunum í sjó fram. Á Öndverðarnesi eru fjöldi minja í mikilli hættu og á nokkrum stöðum sést hvar brimið hefur kastað stórum björgum á og upp við rústir. Minna rof sást á minjum frá Öndverðarnesi að Malarrífi en á því svæði er ekki mikið um strandminjar þar sem að bæði er sjósókn illmöguleg á svæðinu og landslagið einkennist af björgum og klettum. Verminjarnar í Dritvík eru í ágætu skjóli fyrir sjávarrofi, og aðeins sást lítið rof á einn rúst, en þar höfðu framkvæmdir við byggingu neyðarskýlis skemmt minjar. Nokkrar minjar voru í hættu við Einarlón vegna þess að þær standa út á klettabrún sem er laus í sér. Malarrif er aftur á móti opið til hafs og þar sást ummerki rofs á minjum en í samanburði við minjar á norðanverðu Snæfellsnesi er það tiltölulega lítið.

Áhugavert er að bera saman ástand strandminja á Snæfellsnesi og Vestfjörðum. Skráing á báðum svæðum fór fram 2017 (Ragnar Edvardsson 2017) en það er mikill munur á sjávarrofi á minjar. Á skráningarsvæðinu í Dýra- og Arnarfjörðum sást lítil ummerki sjávarrofs á minjar og aðeins 19% skráðra minja voru metnar í hættu á meðan að 60% skráðra minja á Snæfellsnesi voru metnar í hættu vegna sjávarrofs. Skýringa má vera að finna í því að minjar á skráningarsvæðinu á Vestfjörðum eru í meira skjóli fyrir vetrarstormum á meðan að minjar á

svæðinu á Snæfellsnesi eru opnar fyrir rofi vegna vetrarveðra í flestum vindáttum. Einnig virðist vera mikill munur á jarðvegi og á Snæfellnesi er jarðvegur almennt lausari í sér en jarðvegur á Vestfjörðum sem veldur því að sjávarrof á greiðari aðgang að undirlagi minja.

id	sérheiti	tegund	tegund_ann	hlutverk	aldur	aldur	fríðlýst	ástand	hættumat	hættuorsök	Norður	Austur
0		garðlag		óþekkt	1850	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		479471,193	275163,973
1	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	vel greinanleg	engin hætta		481740,353	266353,886
2	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	vel greinanleg	engin hætta		481752,791	266304,913
3	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	vel greinanleg	engin hætta		481748,051	266249,181
4	Dritvík	útræði		naust	1700	1900	já	vel greinanleg	engin hætta		481733,378	266244,943
5	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	vel greinanleg	hætta	rofs	481717,470	266274,285
6		tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481159,742	267237,026
7		tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481096,137	267319,405
8		tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481100,046	267437,359
9		tóft		óþekkt	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481078,516	267490,105
10		tóft		óþekkt	1800	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	481045,859	267502,960
11		tóft		úthús	1800	1900	nei	heillegar	engin hætta		480994,045	267654,621
12		tóft		óþekkt	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481012,699	267709,049
13	Gufuskálar	tóft		verbúð	1400	1900	já	greinanleg	mikil hætta	rofs	498188,801	266265,744
14		tóft		verbúð	1400	1900	já	greinanleg	mikil hætta	rofs	498145,942	266158,887
15		tóft		verbúð	1400	1900	já	vel greinanleg	hætta	rofs	498127,050	266145,127
16	Hárif	bæjarhóll		bæjarhóll	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rasks	500396,940	272170,292
17		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	greinanleg	mikil hætta	rofs	500405,972	271865,123
18	Írskibrunnur	vatnsból		brunnur	1800	1900	já	greinanleg	hætta	rofs	498068,075	265987,235
19	Keflavíkurvör	útræði		verbúð	1700	1900	já	vel greinanleg	hætta	rofs	499891,966	269522,295
20		útræði		naust	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	478361,217	271536,210
21		garðlag		náttthagi	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	478478,607	271312,818
22		bæjarhóll		bæjarhóll	1850	1900	nei	heillegar	hætta	rofs	488363,723	264065,132
23		tóft		úthús	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	488328,524	264086,267
24		garðlag		óþekkt	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	488312,312	264114,226
25		tóft		rétt	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	488459,695	264076,420
26		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	greinanlegt	hætta	rofs	488535,326	264091,130
27		garðlag		rétt	1850	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		488180,656	264116,461
28	Nýjabúð	bæjarhóll		bæjarhóll	800	1900	nei	vel greinanleg	mikil hætta	rofs	488159,912	264086,294
29	Öndverðarnes	bæjarhóll		bæjarhóll	1600	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	496808,286	261324,021
30	Fálki	niðurgröftur/hleðsla		brunnur	1850	1900	já	vel greinanleg	engin hætta		496790,997	261439,500
31		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	496789,421	261439,027
32		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	496796,743	261490,085
33		tóft		hlaða	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	496778,206	261493,496
34		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	496766,359	261506,477
35		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	496685,804	261513,470
36		tóft		náttthagi	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	496672,637	261518,683
37		tóft		verbúð	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	496663,402	261549,635
38		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	496636,037	261568,118
39		garðlag		óþekkt	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	496619,496	261575,734
40		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	496558,437	261595,066
41		garðlag		óþekkt	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	496689,966	261530,743
42	Írskabyrgi	garðlag		óþekkt	1800	1900	já	greinanleg	hætta	rof	498063,000	265790,000
43		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	500395,593	271867,743
44		tóft		óþekkt	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	500388,796	271849,333
45	Gufuskálar	útræði		verbúð	1400	1900	já	greinanleg	hætta	rofs	498131,036	266164,603
46	Öndverðarnes	tóft		úthús	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	496866,522	261596,995
47	Öndverðarnes	tóft		úthús	1850	1900	nei	greinanleg	hætta	rofs	496730,767	261505,290
48	Öndverðarnes	garðlag		varnargarður	1850	1900	nei	vel greinanleg	mikil hætta	rofs	496793,238	261504,889
49	Öndverðarnes	garðlag		varnargarður	1850	1900	nei	vel greinanleg	mikil hætta	rofs	496747,185	261522,910
50		garðlag		túngarður	1850	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	488414,002	264083,196
51		garðlag		rétt	1850	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		488152,907	264123,793
52	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	vel greinanleg	engin hætta		481755,183	266376,852
53	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	vel greinanleg	engin hætta		481741,245	266361,140
54	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	greinanleg	hætta	vegna framkvæ	481766,081	266299,810
55	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	greinanleg	engin hætta		481747,327	266299,050
56	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	greinanleg	engin hætta		481729,841	266277,762
57	Dritvík	útræði		verbúð	1700	1900	já	greinanleg	engin hætta		481729,587	266269,652
58	Einarslón	tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481170,927	267249,799
59	Einarslón	tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481092,655	267346,876
60	Einarslón	tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481086,556	267498,845
61	Einarslón	tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481028,107	267564,918
62	Einarslón	tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481020,991	267580,674
63	Einarslón	tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		481017,942	267665,044
64	Einarslón	tóft		úthús	1800	1900	nei	vel greinanleg	hætta	rofs	480989,988	267667,586
65		tóft		naust	1800	1900	nei	Vel greinanleg	hætta	rofs	478412,306	271601,555
66		Garðlag		rétt	1800	1900	nei	vel greinanleg	engin hætta		478521,490	271236,790
67		Óþekkt		óþekkt	1800	1900	nei	greinanleg	mikil hætta	rofs	478485,748	271229,446

Tafla 1. Listi yfir skráðar minjar á skráningarsvæðinu.

Heimildaskrá

Árni Magnússon og Páll Vídalín (1940). *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns. V. bindi*. Hið íslenska fræðafjelag, Kaupmannahöfn. Sögufélagið, Reykjavík: Ljósprentuð útgáfa 1984.

Biskupa sögur, 1.-2. bindi, Hið Íslenska bókmenntafélag, Kaupmannahöfn 1858.

Bjarni Bjarnason ed. (1999). *Bárðar saga snæfellsás*, Iðnú útgáfa, Reykjavík.

Diplomatarium Islandicum, Íslenskt fornbréfasafn sem hefir inni að halda bréf og gjörninga, dóma og máldaga og aðrar skrár er snerta Ísland eða íslenska menn. I. – XV. bindi. Hið íslenska bókmenntafélag, Kaupmannahöfn, Reykjavík 1857 – 1972.

Einar Haukur Kristjánsson (1982). Lýsingar Snæfellsness frá Löngufjörum að Ólafsvíkurenni. *Árbók ferðafélags Íslands 1982*. Reykjavík.

Guðni Jónsson (ritstj.) (1981). „Landnámabók“, *Íslendingasögur I*. 12 bindi. Íslendingasagnaútgáfan, Reykjavík.

J. Johnsen (1847). *Jarðatal á Íslandi, með brauðalýsingum, fólkstölu í hreppum og prestaköllum, ágripi úr búnaðartöflum 1835-1845, og skýrslum um sölu þjóðjarða á landinu*. Kaupmannahöfn.

Ragnar Edvardsson (2017). *Fornleifaskráning strandminja í Dýrafirði og Arnarfirði, átaksverkefni í fornleifaskráningu strandminja*. Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Vestfjörðum. Bolungarvík.

Ragnar Edvardsson (2017). *Fornleifaskráning strandminja frá Hellnum að Ólafsvík á Snæfellsnesi, átaksverkefni í fornleifaskráningu strandminja*. Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Vestfjörðum. Bolungarvík.

Svavar Sigmundsson og Ólafur Halldórsson (ritstj.). (1970). Sýslu- og sóknarlýsingar Hins íslenska bókmenntafélags. Snæfellsnes III. Reykjavík: Snæfellingaútgáfan.

Óprentaðar heimildir

Örnefnastofnun stofnunar Árna Magnússonar

Örnefnaskrá Dagverðarár.

Örnefnaskrá Malarrífs.

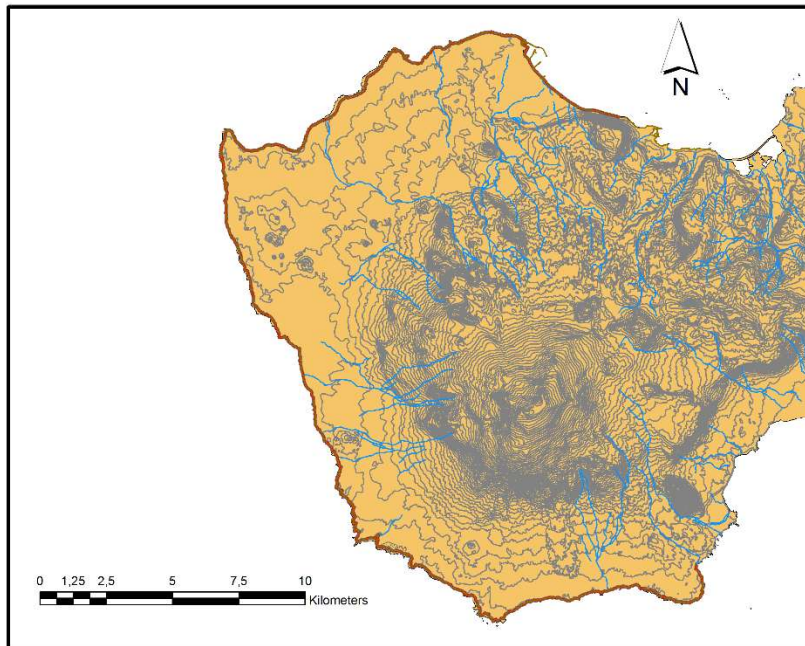
Örnefnaskrá Garða.

Örnefnaskrá Öndverðarness.

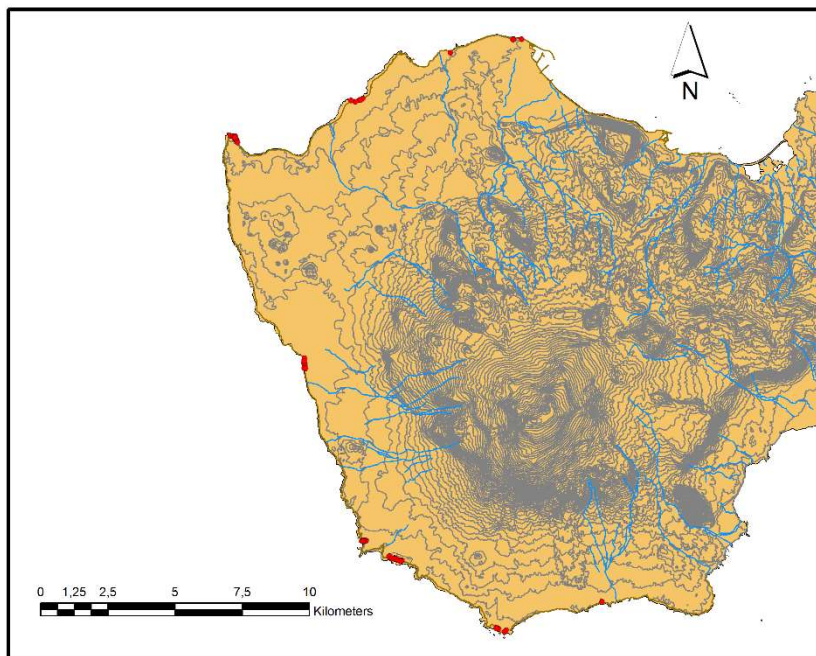
Örnefnaskrá Gufuskála.

Örnefnaskrá Ingjaldshóls.

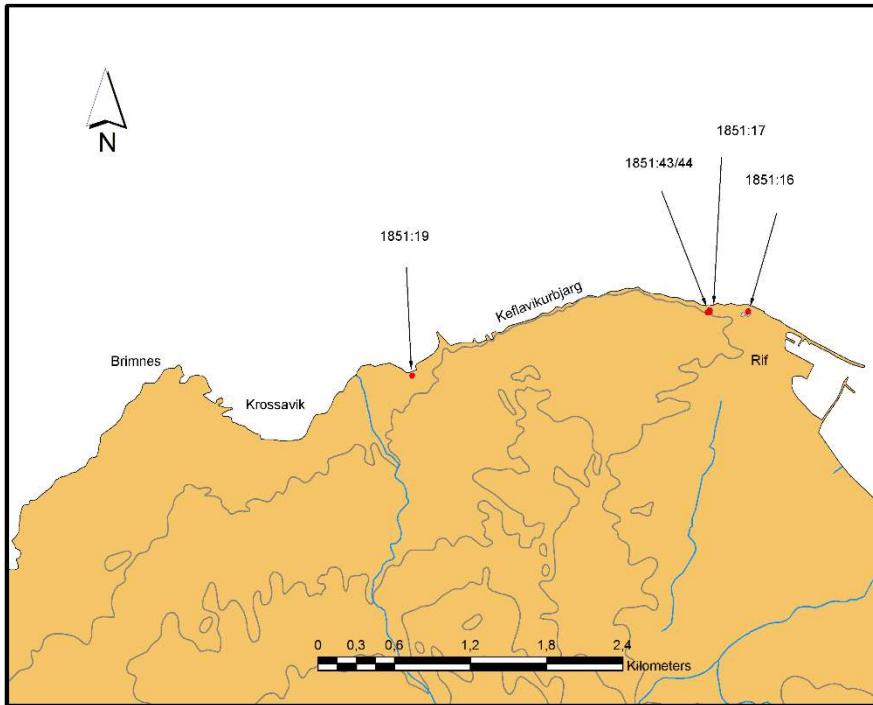
Kort

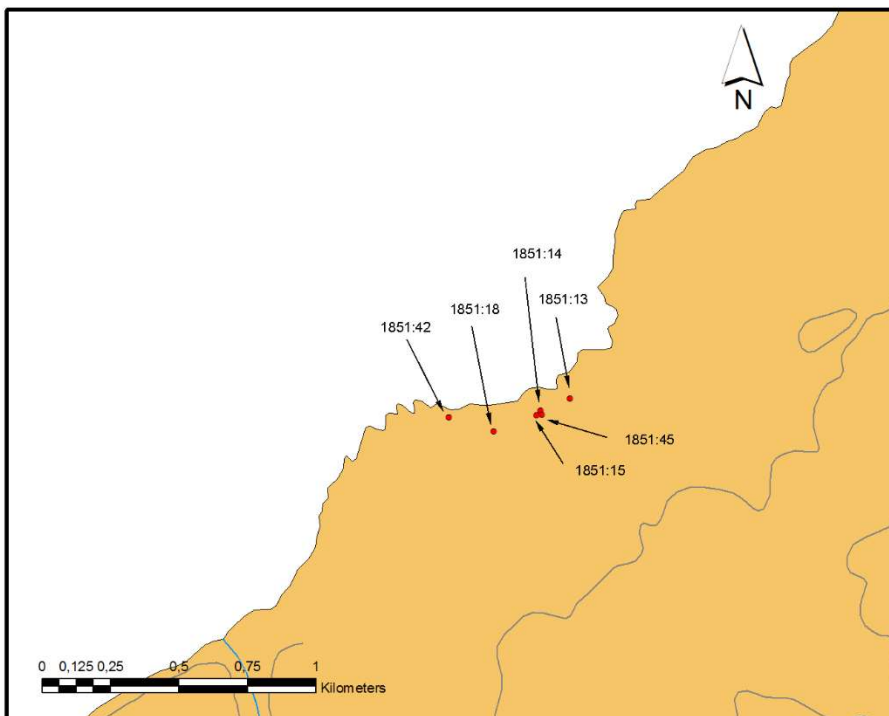
Kort 1. Skráningarsvæðið á Snæfellsnesi.

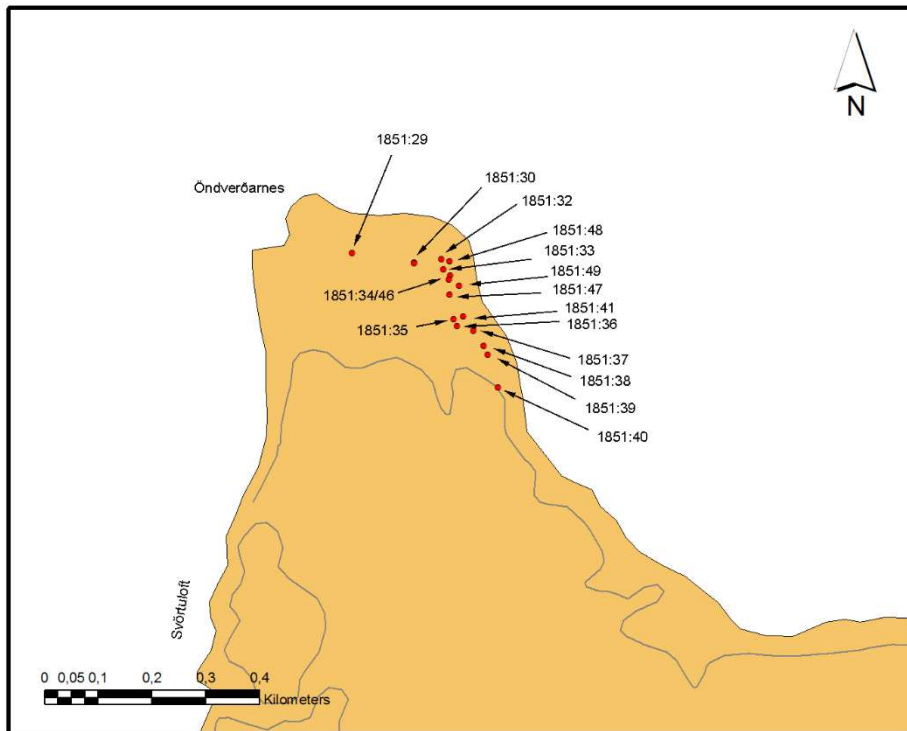
Kort 2. Yfirlit yfir skráðar minjar á skráningarsvæðinu.

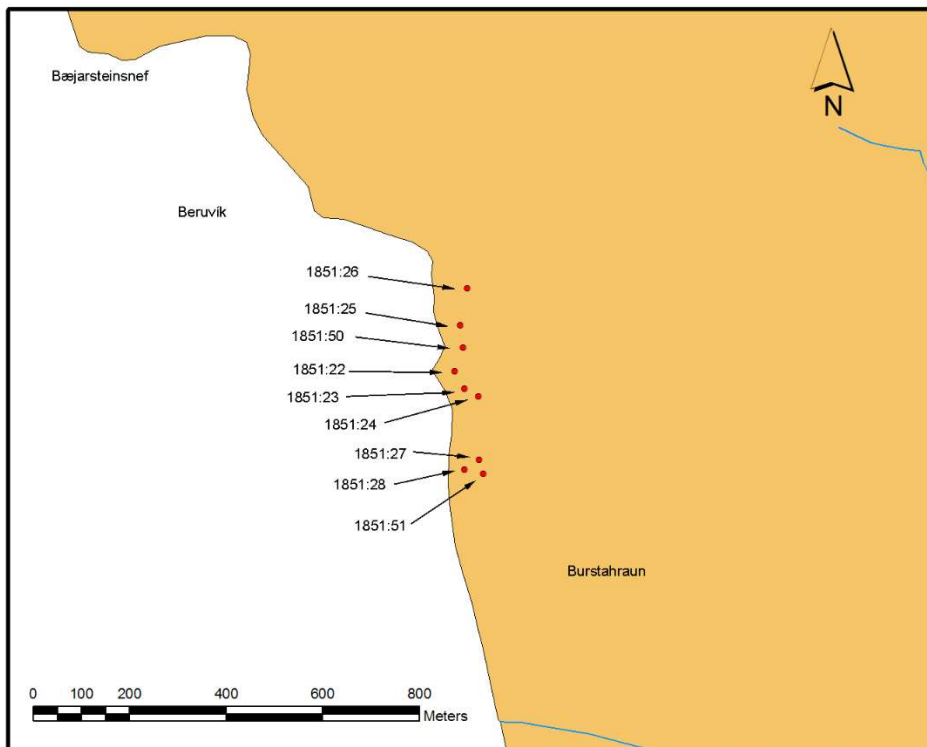
Kort 3. Minjastaðir frá Rífi og að Hellinsandi.

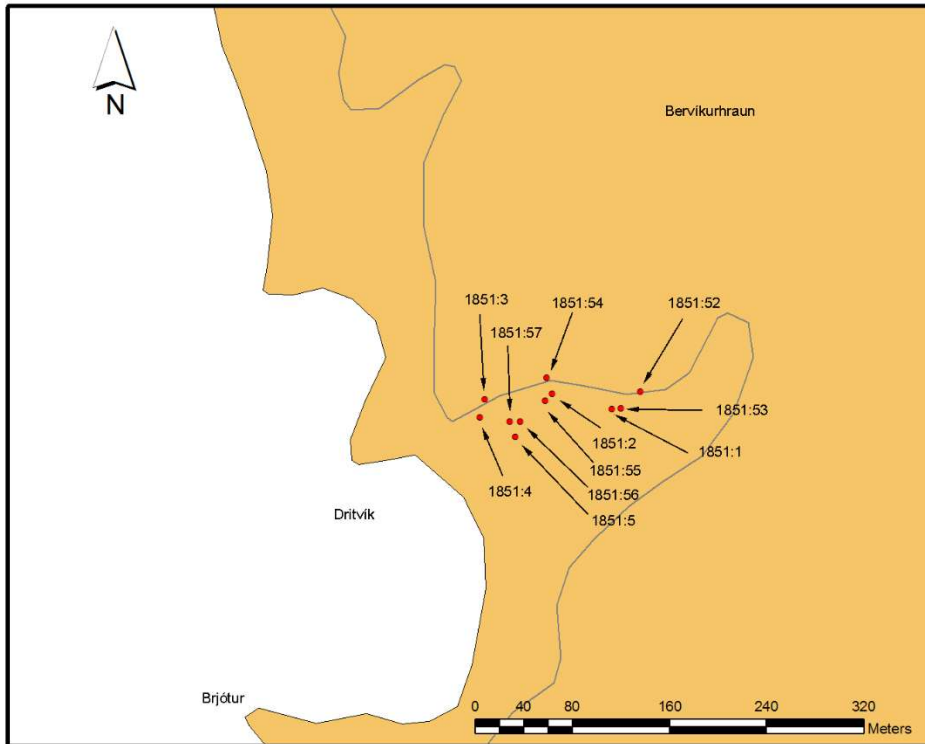
Kort 4. Minjastaðir á Gufuskálum.

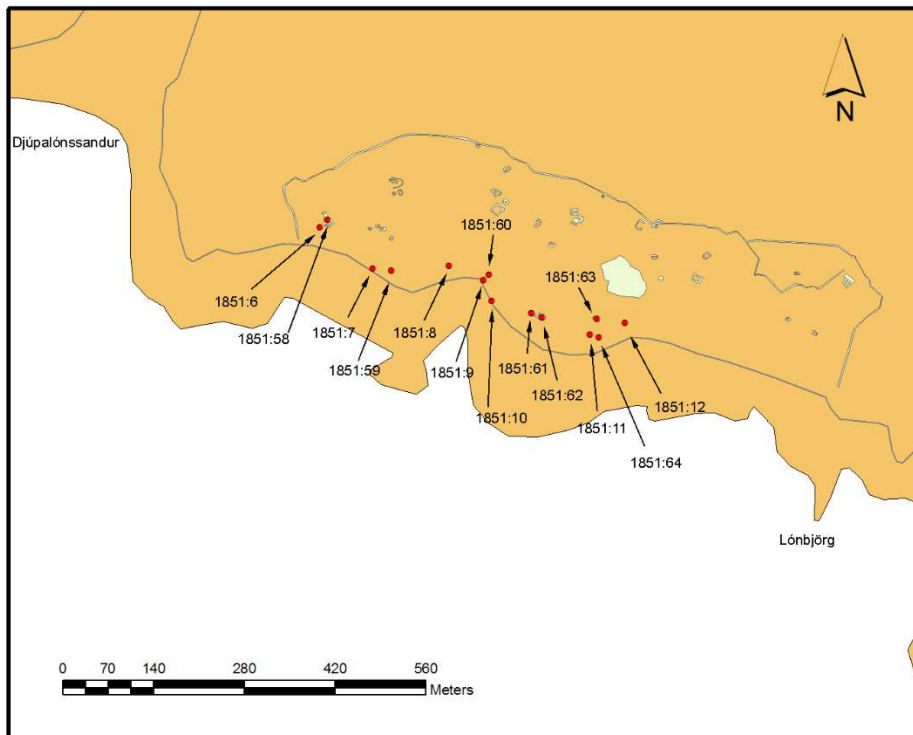
Kort 5. Minjastaðir á Öndverðarnesi.

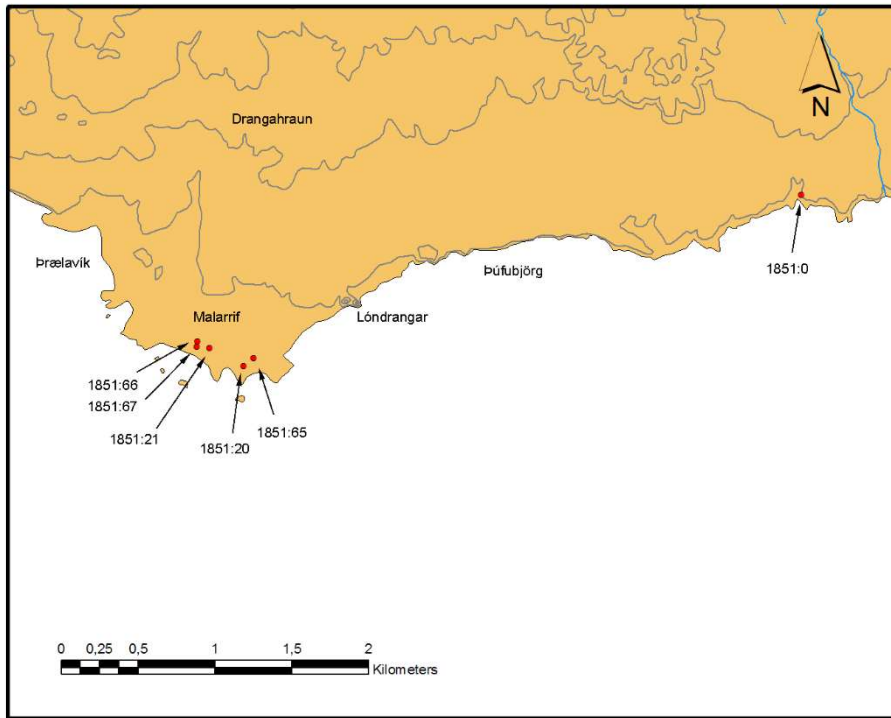
Kort 6. Minjastaðir í Beruvík.

Kort 7. Minjastaðir í Dritvík.

Kort 8. Minjastaðir við Einarsslón.

Kort 9. Minjastaðir við Malarrið.